

Główny cel projektu polega na ustaleniu, jaką rolę w analitycznej filozofii prawa odgrywa psychologia potoczna. Psychologia potoczna to zdroworozsądkowe poglądy dotyczące działania umysłu, które umożliwiają „czytanie w myślach” innych osób, czyli przypisywanie im intencji, przekonań lub innego rodzaju myśli na podstawie obserwowanego zachowania. Psychologia potoczna stanowi obecnie przedmiot zainteresowania głównie filozofów oraz psychologów, którzy próbują odpowiedzieć na pytanie o to, w jaki sposób jesteśmy w stanie poznać zawartość umysłów innych ludzi.

Zagadnienie wglądu w umysł innych ludzi jest kluczowe również w kontekście badań prowadzonych przez filozofów prawa, w szczególności w obrębie tak zwanej analitycznej filozofii prawa. Metoda badań prawa przyjmowana przez analitycznych filozofów prawa ma bowiem charakter interpretacyjny. Na tradycyjne, filozoficznoprawne pytania o relację prawa i moralności, naturę reguł i zobowiązań prawnych czy też o specyfikę refleksji nad prawem w porównaniu do innych dyscyplin naukowych, odpowiadają oni z perspektywy osób akceptujących i kierujących się w swoim działaniu regułami prawnymi (np. z perspektywy sędziów). Mówiąc inaczej, metoda ta opiera się więc na „czytaniu w myślach” adresatów reguł prawnych i metaforycznie określana jest niekiedy – zgodnie z propozycją Herberta Harta, ojca założyciela analitycznej filozofii prawa – przyjęciem wewnętrznego punktu widzenia na prawo.

Zgodnie z główną hipotezą badawczą projektu, interpretacyjna metoda analitycznej filozofii prawa opiera się na prawnym modelu umysłu, który stanowi modyfikację potocznego modelu umysłu. Prawny model umysłu stanowi rozwinięcie tego, co potocznie zakłada się w odniesieniu do działania umysłu, lecz zachowuje on główne założenia potocznych poglądów. Zbadana zostanie również kwestia spójności pomiędzy prawnym modelem umysłu a jego naukowym odpowiednikiem oraz konsekwencje ewentualnych niespójności pomiędzy tymi modelami umysłu dla wybranych zagadnień filozoficznoprawnych, w szczególności dla metodologii filozofii prawa, normatywności prawa oraz rozumowań prawniczych.

Uzasadnienie podjęcia planowanych badań dotyczy doniosłości metodologicznej problemu modelu umysłu występującego w analitycznej filozofii prawa. Filozofia prawa boryka się bowiem w ostatnich latach z pewnego rodzaju kryzysem, związanym, między innymi, z wciąż przyrastającą liczbą odpowiedzi na pytania o jej cel, metodę oraz zakres. Wiele z wątpliwości dotyczących interpretacyjnej metody filozofii prawa wynika z różnic, które dostrzec można porównując ją z metodą bardziej obiektywną, odrzucającą konieczność uwzględnienia punktów widzenia badanych osób i przyjmowaną zazwyczaj w naukach społecznych. W projekcie zakłada się, że napięcie pomiędzy prawnym modelem umysłu – przedstawiającym niezwykle rozbudowaną strukturę psychologiczną, zaprojektowaną w oderwaniu od ustaleń dotyczących faktycznych cech umysłu – a jego naukowym odpowiednikiem jest często niedostrzegana bądź pomijana przyczyną wątpliwości dotyczących statusu metodologicznego filozofii prawa.